

Õiguspoliitikast

Prof **Paul Varul**

Tartu Ülikooli eraõiguse instituudi juhataja

1. Õiguspoliitika mõiste hõlmab palju erinevaid aspekte, käsitlen neist vaid mõnda, kus näen suuremaid probleeme.
2. Eestis on **õigusloome** olnud edukas ja kvaliteetne. Viimastel aastatel on siin aga märgatav selge langustendents.
3. Peamiseks probleemiks on õigusloome kvaliteet. Loobutud on sellest süsteemist, mis toimis hästi intensiivse õigusloome perioodis aastatel 1992-2002. Uut süsteemi ei ole loodud.
4. Süsteemi puudus on viinud selleni, et lähtutakse rohkem poliitilistest soovidest ja huvidest kui asjatundlikkusest. Alahinnata ei saa poliitilist tahet, kuid kõrvale ei tohiks jätta õiguseksperide arvamusi, üha enam aga nii juhtub. Välistada tuleks lähenemine erakondlikust huvist lähtuvalt, õigusloomes peab valitsema riiklik mõtlemine.
5. Õigusloome keskne küsimus on – kuidas siduda poliitiline tahe õigusteadlaste seisukohtadega, sh väliseksperide arvamusega. Alati seda teha ei ole osatud, viimasel ajal negatiivsete näidete arv suureneb.
6. Õigusloomes on aeg enam väärtustada stabiilsust. Kord juba otsustatud põhimõttelisi lahendusi tuleks muuta vaid siis, kui selleks on hädavajadus, kui on ilmnenud vead. Selles osas negatiivsete näidete arv on suurenenud.
7. Õiguspoliitiline viga on olnud liiga suurte **riigilõivumäärade** kehtestamine. Tegemist on põhiõiguste piiranguga, millel on oluline negatiivne mõju praktikas. Lubamatult palju aega kulub kohtukulude kindlaksmääramiseks. Mõlemal juhul on tegemist õiguspoliitiliselt väärast käitumisega, aga ka riikliku saamatusega.
8. Õiguspoliitikaga on seotud ka **õigushariduse** korraldamine. Eestis ei toimi õigushariduse riiklik kvaliteedikontrolli süsteem. Võrreldes varasema ajaga on olukord küll paranenud, kuid ei ole siiski normaalne.